

teri je prišel iz drugega okraja izvrševati svojo dolžnost ter se ni ustrašil ne grdega vremena, ne dolžega pota. Čast, komur čast! — Nadalje se spominja umrlega člana g. A. Rozmanna, učitelja v Žabnici, kateri je dne 6. svečana mirno v Gospodu zaspal. Blag mu spomin. — Stalni odbor deželne učiteljske konferencije vložil je v imeni vsega kranjskega učiteljstva prošnjo za povišanje plač. Znana je osoda te peticije. Deželni očetje so imeli le neopravičeno grajo za nas. Celo neolikani smo, ker se potegujemo za svoje pravice. — Letos je prevzelo naše društvo važno nalogo. Po sklepu upravnega odbora »Zveze slovenskih učiteljskih društev« bo ista imela letos svoje glavno zborovanje o binkošnih v Kranji. Nalog našemu društvu je, da za zborovanje vse pripravi in stori bivanje našim kolegijam in kolegom kar mogoče najprijetnejše. — Omenja tudi tristoletnice J. A. Komenskega, učitelja vseh narodov, z željo, da bi tudi naše društvo kaj storilo v spomin tega prvega pedagoga sveta.

Gospod tajnik prebere zapisnik zadnjega glavnega zborovanja, ki se potrdi.

Za delegate k glavnemu zborovanju »Zveze« se volijo gospica K. Golf in gg.: M. Debelak, L. Jelenc, A. Likozar, Fr. Luznar in J. Traven.

Svojo nalogo »o metodiki zgodovinskega pouka« rešil je g. poročevalec L. Jelenc odlično. Predavanje je bilo glede oblike kakor vsebine hvalevredno. Poročevalec je dokazoval, kako vpliva na učenca zgodovinski pouk v formalnem in materialnem oziru. V formalnem bistri razum, blaži sree in krepi voljo, v materialnem nas pa uči ljubiti svojo domovino, kar je za praktično življenje eminentne važnosti, osobito v sedanjih časih, ko hidra anarhizma in socijalizma preti uničiti vse stebre društvenega življenja.

Gospod poročevalec se je počastil za trud z obilnim odobravanjem in posebno zahvalo g. Režeka.

Sklepalo se je tudi o napravi nagrobnega spomenika pokojnemu tovarišu A. Rozmannu, vendar se je vsa stvar odgodila do konferencije, ko bo toliko zrelo, da bode mogel odbor postaviti konkretne predloge.

Nadalje se sklene na predlog g. Jelenca poslati češkemu društvu, katero nabira radovoljne doneske za spomenik Komenskega v Brodi 5. gl.

V pomožni odsek, katerega skrb bode za časa »Zvezinega« zborovanja vse potrebno pripraviti, da se bo zamoglo dostojno vršiti, voljeni so razven odbora gđe. M. Rooss in gg. B. Krenner, E. Lachner in I. Pezdich.

Po zborovanju smo se podali k skupnemu obedu v gostilno g. P. Mayerja ml. Gospod Režek je pri tej priložnosti nabral precejšnjo vsoto za družbo sv. Cirila in Metoda, katere se vložijo za toliko časa v hranilnico, da se nabere s prostovoljnimi doneski 100 gld. in s tem postane naše društvo pokrovitelj te družbe.

—r.

Iz Trnovega. Vabilo k občnemu zboru učiteljskega društva za postojnski šolski okraj, dne 7. mal. srpana t. l. ob 9. uri predpoludne v Šent-Petru v prostorih g. Korošca.

Vspored:

1. Predsednikov nagovor.
2. O šolski higijeni. (Predava g. dr. Kotzmutz.)
3. Tajnikovo poročilo.
4. Blagajnikovo poročilo.
5. Volitev novega odbora.
6. Posamezni nasveti.

K mnogobrojni udeležbi vabi odbor.

Zahvala. Minoli so prekrasni dnevi, katere je preživel slovensko učiteljstvo v gostoljubnem Kranji. Dasi nam nebo ni bilo premilostno, tekmovalo je slavno meščanstvo, na čelu mu blagorodni gospod župan Karol Šavnik in narodna društva, na čelu jim c. kr. notar g. Viktor Globočnik, prirediti nam bivanje v Kranji prijetno, da preprijetno. Vsak udeleženec bode se še v poznih letih spominjal veličastnega vsprejema, katerega nam je priredilo meščanstvo Kranjsko in posebno nam bode ostalo v prijetnem spominu, kako nas je okrasilo še šopki rodoljubno ženstvo mesta Kranjskega; radostno se bomo spominjali vse te ljubavi in pozornosti, katero je vživljalo slovensko učiteljstvo v Kranji. Podpisani direktorij šteje si v prijetno dolžnost, izreči za vse to svojo najiskrenejšo zahvalo, to pa: slavnemu meščanstvu starodavnega mesta Kranja, na čelu mu preblagorodnemu gospodu županu K. Šavniku, vsem narodnim društvom, to je slavni čitalnici, slavnemu bralnemu društvu in slavni požarni brambi, na čelu jim preblagorodnemu gospodu c. kr. notarju Vikt. Globočniku, ter posebej še rodoljubnemu ženstvu mesta Kranjskega. Zahvaliti se pa moramo tudi slavnostnemu odboru, na čelu mu gospodu nadučitelju L. Jelencu za njegov trud in tudi gostilničarju gospodu Pet. Majerju za njegove priprave.

Direktorij »Zveze slov. učit. društev«.

Vestnik.

Koper. K preskušnji nčne usposobljenosti za ljudske in meščanske šole se je oglasilo v tem terminu 26 učiteljic in učiteljev in se je preskušnja predsedništvom preč. g. vodja izpraševalne komisije Iv. Revelantija med časom od 16. do 25. velikega

travnja vršila. Oglasili so se za meščanske šole gospod Mate Šepić, učitelj na obrtni šoli v Kastvi s hrvatskim poučnim jezikom in gospodičine učiteljice iz Trsta: Gentilomo Ana, Marina Klotilda, Masutti Antonijeta z italijanskim poučnim jezikom pa gđe.

Bonin L. iz Trsta, De Fiori Angelika iz Cervignana, Forchiasini Tereza iz Mosse, Pincherle Ema iz Reke in g. J. Dukić iz Kastve. Za slovenske ljudske šole: gospodični Lozej Ivana, Jurman Emilija, prva iz Tomaja in slednja iz Šturije; potem g. Fonda Francisek iz Škedenja, Stergar Francisek iz Banjsice, Tomažič Andrej iz Levpe in Vitori Jožef iz Opatjega Sela. Za hrvatske ljudske šole: Miran Julij iz Voloske, Iskra Anton iz Veprinaca, Martinčić Janko iz Šumbreka, Čar Viktor iz Lipe in Zidarić Vinko iz Kringe; med temi g. Čar tudi z italijanskim poučnim jezikom. K posebni preskušnji iz nemščine kakor predmet na nemških šolah so se oglašile gospodičine učiteljice iz Trsta: Corner Margerita, Arnerrytsch Klotilda, Metlicowicz Roza in Sreboth Angelika ter za francoščino gđe. Budinich Beatrika iz Trsta. Izid preskušelj bil je ugoden. Za meščanske šole bili so vsi usposobljeni. Za ljudske šole so dobili spričevalo usposobljenosti vsi in mimo tega g. Čar z odliko.

Spričevalo za pouk nemščine kakor predmet so dobili: Gentilomo, Marina, Masulti, Arnerrytsch Adela in Klotilda, Corner, Metlicowicz, Sreboth, Pincherle in Čar; za francoščino: Budinich in za italijanščino kakor predmet: Lozej, Fonda, Vitori, Martinčić.

Vabilo na XXVII. redni veliki zbor „Matice Slovenske“ v sredo, dne 22. rožnika ob 1/2 5 uri popoldne v mestni dvorani. Vrsta razpravam: 1. Predsednikov ogovor. 2. Račun o društvenem novem gospodarstvu v dobi od 1. januarja do 31. decembra 1891. leta.* 3. Volitev treh računskih presojevalcev. (§ 9. dr. pravil.) 4. Proračun za leto 1893. 5. Letno poročilo tajnikovo o odborovem delovanju v dobi od 1. junija 1891. do 31. maja 1892. leta. 6. Dopolnilna volitev društvenih odbornikov. — Po § 12. društvenih pravil imajo letos izstopiti iz odbora gg.: Bartel Anton, dr. Jarc Anton, Majciger Ivan, Pleteršnik Maks, Seneković Andrej, dr. Sket Jakob, Šuklje Franc, Vilhar Ivan, Zupančič Vilibald in dr. Zupaneč Jernej. Popolniti je vrh tega še ono mesto, ki je ostalo lani po odpovedi g. kanonika Flisa Ivana nepopolnjeno. V odboru pa še ostanejo gg.: Dr. Detela Franc, dr. Dolenc Hinko, Grasselli Peter, dr. Gregorič Anton, Gregorič Simon, Hubad Franc, Kersnik Janko, Koblar Anton, Kržič Anton, dr. Lampe Franc, dr. Lesar Josip, Levce Franc, Marn Josip, Navratil Ivan, dr. Požar Lovro, Praprotnik Andrej, Rutar Simon, dr. Serbec Josip, dr. Starč Josip, Stegnar Feliks, Svetec Luka, Šubic Ivan, Šuman Josip, dr. Sust Ivan, dr. Tavčar Ivan, Tomšič Ivan, Vavru Ivan, Wiesthaler Franc in Zupančič Anton. Vsaj 16 odbornikov mora po § 12. društvenih pravil navadno bivati v Ljubljani. Izstopivši smejo biti zopet voljeni. Pri volitvi odbornikov in pri volitvi treh računskih presojevalcev (3. točka dnevnega reda) se vštetajo tudi volilni listki tacih društvenikov, ki sicer niso mogli priti sami k zborovanju, ki so pa vendar volilne listke poslali odboru z lastoročnim podpisom tako, da ni suna zaradi kake prevare. — 7. Posamezni nasveti in predlogi.** V Ljubljani, dne 28. vel. travna 1892. Predsednik: Josip Marn. Blagajnik: Dr. Josip Starč.

*) Računski zaključki so gg. društvenikom v društveni pisarni na ogled in jim bodo pri velikem zboru tiskani na razpolaganje.

**) Kdor želi v zmišlu § 4. lit. a) društvenih pravil postaviti kak nasvet, mora ga po § 2. lit. a) opravičnega reda predložiti odboru in storiti to vsaj do 18. rožnika 1892. leta, ako hoče, da pride v velikem zboru na razgovor.

Program za kateketski sestanek, koji će se držati 24. i 25. kolovoza 1892. u jednoj dvorani nadbiskupskoga sjemeništa u Zagrebu: I. Dne 24. kolovoza t. g. točno u 4 sata poslije podne biti će privatni predhodni dogovor, u kom će se razpravljati o samom sastanku i o izboru častništva. II. Dne 25. kolovoza t. g. počima javni sastanak točno u 8 sati u jutro sa svetom misom i sazivom »Duha svetoga« u sjemenišnoj kapelici. III. Poslije svete mise: a) Pozdrav predsjednika odbora. b) Izbor predsjednika, podpredsjednika i dvaju tajnika. c) Izbor odbora, koji će do dođućega sastanka biti kao centrala, na koju će se svi obraćati u školskim pitanjima. d) Izbor odbora, koji će prirediti pravila za permanentno društvo. IV. Razprava *pre* teme: »Kako bi se svećenstvo naše, što temeljitije upoznalo sa današnjim školstvom i zanj se što življe zanimalo?« Izvjestitelj: Dr. Josip Horvat, profesor i kateketa kr. realke u Osijeku. V. Razprava *druge* teme: »Kojim bi se načinom mogao pedagogijskomu listu — koji zastupa katoličko školstvo — najuspješnije i materijalno i moralno osigurati obstanak, te ga u što daljnje krugove našega svećenstva i učiteljstva razširiti?« Izvjestitelj: Stjepan Korenić, kateketa grad. više djevojačke škole u Zagrebu. VI. Posebni predlozi imaju se gotovi doneti u predhodni dogovorni sastanak.

Banka »Slavija« je imela dne 15. t. m. svoj obćni zbor. Iz letnega poročila, katero nam je poslalo generalno ravateljstvo tega uzorno slovenskega zavoda, posnemamo, da je dne 31. grudnia 1891 banka »Slavija« štela 228.472 članov, ki so imeli pri njej zavarovanega kapitala 227.260.237 gld. 64 kr. Zavarovalne premije uplačalo se jej je 1.755.603 gld. 46 kr.; izplačala pa je svojim zavarovancem za škode in deleže vzajemno podedovaljskih društev 1.571.628 goldinarjev 68 kr. Sume obresti, katere je banka prejela od plodonosne naložitve svojih fondov, znašale so 235.882 gld. 87 kr. in so se porabile za zopetno pomnožitev fondov, ki kljubu ogromnim izplačilom vlnskega leta iznašajo 5.479.788 gld. 90 kr. Kako zelo skrbi banka »Slavija« za varnost svojih članov razvidno je iz tega, da znaša nje rezervni fond za požarna zavarovanja 69 1/2 % vseh letnih premij, dasi ministerski razpis že 33 % letnih premij proglašja za zadostno rezervovanje. Tudi za svoje uradnike skrbi banka »Slavija« prav uzorno, kajti njihov pokojninski fond, ki je nastal večinoma iz prebitkov uprave, iznaša že 209.742 gld. 79 kr., in je le malo privatnih zavodov, katerih uradništvo bi bilo za starost svoje le približno jednako dobro preskrbljeno. — Ako končno omenimo še, da je banka »Slavija« v 23 letih svojega obstanka plačala za škode 20.012.991 gld. 82 kr., hode nam gotovo priznal vsakdo, da so to številke, katere pričajo o uzornem vodstvu zavoda in pa o priljubljenosti njegovi povsod, koderkoli posluje. — Poučno je pa tudi, kaj premore postenje, vstrajnost in dobra uprava, kajti iz primerjalnega izkaza o uspehih zavarovalnic v letu 1890. prepričali smo se, da banka »Slavija«, ki je bila — kakor znano — l. 1869. ustanovljena z neznatno vsotico 3000 gld., zavzema danes po velikosti svojih fondov drugo mesto med 33 avstro-ogerskimi vzajemnimi zavarovalnicami. — Tak zavod zasluži vsekakor vse zaupanje in zato naj bi Slovenci zatekali se mnogoštevilno pod okrilje njegovo ter dali slovo tujim zavarovalnicam, ki našim narodnim težnjam niso nikdar prijazne bile. Tudi glede zavarovalstva ravna naj se vsak Slovenec po geslu: »Svoji k svojim!«

Šolska delarna v Krškem prav dobro napreduje pod vodstvom učitelja g. Flor. Rozmana. Razven navadnih metodiških sestavljenih izdelkov so naredili učenci tukajšnje meščanske in ljudske šole mnogo tujih hiše (gnezdic) in raznih učil. Posebno meščanske učenci so po načrtu učitelja g. J. Bezaja izdelali raznovrstne lesene like za geometriško oblikoslovje ter modele za projekcijsko in perspektivno risanje. — G. F. Rozman poudarja nekatere v risanju bolj izurjene učence tudi v rezbarstvu.

Amerikanski vzorni vinograd krške meščanske šole se pod marljivim in spretnim vodstvom učitelja dr. Romiha prav lepo razvija, tako, da bode že letos tretjina 85 arov obsegajočega vinograda obdelana in z ameriškimi trtami zasajena. Pretekli teden so bili tudi tu trije izkušeni vinogradniki iz Bizeljskega, ki so učili meščanske učence ameriškane trte z našimi požlahtniti. Na Bizeljskem so se te poskušnje dobro obnesle in so lansko leto že pridelali par sto hektolitrov vina na ameriškimi trtah.

Analfabeti v Avstriji. Pri zadnjem štetju so našli, da 24 odstotkov vsega prebivalstva ne zna ne čitati ne brati. Po glavnih mestih so ti odstotki zelo različni. V Bregencu je namreč le 1% analfabetov, v Inomestu in v Pragi pa že 2%, na Dunaji 5%, v Gradcu 9-13%, v Celovcu 10-12%, v Ljubljani 16-42%, v Trstu 19-14%, v Lvovu 35-7%, v Černovicah 52-33% in v Zadru celo 58-68%. Vidi se torej, da je na vshodu in jugu monarhije še strahovito mnogo analfabetov.

Velikonoč v tem stoletju bode l. 1893. dne 2. mal. travna, l. 1894. dne 25. sušca, l. 1895. dne 18. mal. travna, l. 1896. dne 5. mal. travna, l. 1897. dne 18. mal. travna, l. 1898. dne 10. mal. travna, l. 1899. dne 2. mal. travna in l. 1900. dne 15. mal. travna.

Holubova razstava v Pragi. Slavni afriški potovalec bode privedel to leto razstavo svojih zanimivih zbirk v Pragi in sicer v gorenjih prostorih bivše deželne razstave. Deželni odbor in mestni zastop gresta slavnemu češkemu rojaku na roke in tudi narod češki se bode gotovo skuzal.

K ljudskemu štetju. Civilno prebivalstvo Ljubljanskega mesta se na podlagi najnovejšega štetja in z všteti in inovenci po mestnih in predmestnih farah tako razdeli, da šteje stolna fara 3811 duš, Sentjakobska 5671, Šentpeterska 7756, Frančiškanska 6998 in Trnovska 4088.

Na Francoskem ima vsaka normalka, tako se imenujejo učiteljska, svojo kovačnico, uizarnico in kemični laboratorij, dalje ima učiteljske tudi šolski

vrt, knjižnico in vadnico. Učitelji izbirajo se iz ljudskih učiteljev, ki so že dalj časa kot taki delovali in potrebne skušnje usposobljenosti napravili. Za te skušnje določuje naloge naučni minister sam in imenuje tudi izpraševalno komisijo. Istotako se izbirajo nadzorniki. Od 1880. leta imenovani nadzorniki so bili več kot polovica ljudskih učiteljev, drugi so bili učitelji na učiteljskih. Pri ljudskih šolah so tudi hranilnice; 1890. l. so prihranili učenci 13 milijonov frankov.

Podoba Kristofa Kolumba, ki je baje avtenčna, ima vojvoda Talleyrand v graščini svoji v Valencyu. Podoba ima podpis: «Hic est effigies Liguri miranda Columbi.» Za njeno pristnost so porok strokovnjaki. Ta slika bode razstavljena pri slavnosti štiri-stoletnice odkritja Amerike, ki se bode praznovala to leto.

Iz šole.* Učitelj obravnava 21. berilo druge čitanke: «Spodobno se obnašaj». V taistem je stavek: «Kadar kdo imeniten pride k tebi v hišo, pozdravi ga ter ponudi mu sedež. Kadar odhaja, spremi ga, in če je zvečer, posveti mu tudi». Ko je vso stvar dobro razložil, hotel se je prepričati, koliko so si otroci zapomnili, pokliče slednjič učenca ter mu pravi:

«Mati in oče sta šla od doma; sam si doma. Pri oknu sedi in vidiš, da pridejo proti hiši po stezi g. župnik. Povej nam ti sedaj, kaj bi naredil?»

Učenec (po kratkem premisleku): «Skril bi se!»

Učiteljica (med obravnavo nečega berila): «Riba živi v vodi. Katere živali še živé v vodi, Tonče?»

Tonče: «Žaba».

Učiteljica: «Kdo mi zna še kaj naštet? — No, Janezek!»

Janezek: «Majhni otroci.»

Zahvala. Visoki deželni odbor je podaril z odlokom dne 10. vel. travna št. 4165 za napravo ograje pri našem šolskem vrtu znesek 40 gld. iz deželno-kulturnega zaklada. Za to velikodušno podporo izrekata podpisana v imeni krajnega šolskega sveta najtoplejšo zahvalo.

Studeneec, dne 18. vel. travna 1892.

Francisek Trošt s. r.
nadučitelj.

Ivan Gams s. r.
predsednik kr. š. sveta.

*) Te in druge odgovore, katere še mislim objaviti čul sem deloma od drugih deloma sem jih sam doživel. Prvega mi je pravil g. T. P. v Č., drugega pa gđc. T. P. v G. — *Pis.*

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 143

m. š. sv. Na I. in na II. mestni deški petrazrednici v Ljubljani s slovenskim učnim jezikom je stalno popolniti po jedno novoustanovljeno učiteljsko mesto s službenimi prejemki, kakor jih zakon z dne 29. novembra 1890., dež. zak. št. 23., predpisuje mestnim učiteljem v III. plačilni vrsti.

Prošnje za ti dve službi, katere je vlagati predpisanim potem, prejema do 4. mal. srpana t. l. podpisano šolsko oblastvo.

C. kr. mestni šolski svet v Ljubljani
4. roznika 1892.

«Učiteljski Tovariš» izhaja na celi poli velike osmerke 1. in 16. dan vsakega meseca; ako je pa na ta dan nedelja ali praznik, izide dan poprej ali pa dan pozneje. — List stoji za vse leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 50 kr. Udje «Slovenskega učiteljskega društva» prejemajo list za 2 gld. na leto, za 1 gld. na pol leta.

Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati uredništvu v Ljubljano, Poljske ulice št. 9; naročnino pa prejema gospod Fr. Kokalj v Ljubljani na Bregu št. 16.

Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko.

Lastnik: Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani. — Tisek R. Miličeve tiskarne v Ljubljani.